

Η περιώνυμη πόλη των Αθηνών μεγαλούργησε διαμέσου των αιώνων χάρη στους επιφανείς σοφούς, τα λαμπρά οικοδομήματα και την ανάπτυξη των τεχνών, αλλά ακτινοβόλησε και στη μακρόχρονη πορεία της ένδοξης εκκλησιαστικής της ιστορίας με αγιασμένες μορφές, που λαμπρύνουν το πνευματικό της στερέωμα και αποτελούν ευλαβικό καύχημα για κάθε φιλάγιο κάτοικο και επισκέπτη της . Ανάμεσα στους πνευματικούς αστέρες, που έζησαν στην Αθήνα κατά τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες και αγωνίστηκαν για την εδραίωση και διάδοση της χριστιανικής πίστεως και την κατάρριψη της πολυθεϊστικής θρησκείας των ειδώλων, ξεχωρίζει και ο τιμώμενος στις 13 Σεπτεμβρίου Άγιος Αριστείδης, ο επιφανής και ευγλωττότατος αυτός Αθηναίος φιλόσοφος και πανεύφημος μάρτυς Χριστού, που έμεινε γνωστός στην Εκκλησιαστική Ιστορία και Πατρολογία από την περίφημη απολογία του υπέρ των διωκομένων χριστιανών.

Ο Άγιος Αριστείδης γεννήθηκε στην ένδοξη πόλη των Αθηνών και έδρασε σ' αυτήν κατά τον 2ο μ.Χ. αιώνα. Υπήρξε επιφανής φιλόσοφος, αφού είχε σπουδάσει κλασική φιλοσοφία στην περίφημη Φιλοσοφική της Σχολή. Κατά το τελευταίο όμως τέταρτο του 1ου μ.Χ. αιώνα ακτινοβολούσαν στην Αθήνα με το πύρινο χριστοκεντρικό τους κήρυγμα και τη φωτεινή πνευματική τους παρουσία δύο επιφανείς επίσκοποι της πόλεως των Αθηνών, ο Άγιος Ιερόθεος και ο Άγιος Διονύσιος ο Αρεοπαγίτης, οι οποίοι καλλιέργησαν στον ευγλωττότατο φιλόσοφο Αριστείδα την ευσέβεια και την πίστη στον ένα και αληθινό Θεό. Οι δύο φωτισμένοι ιεράρχες των Αθηνών μεταλαμπάδευσαν τόσο βαθιά τη χριστιανική πίστη στον Αθηναίο φιλόσοφο Αριστείδα, ώστε αργότερα αναδείχθηκε ένθερμος υπερασπιστής του χριστιανισμού και του ήθους των χριστιανών.

Ο Άγιος Αριστείδης έζησε σε μια ιδιαίτερα δύσκολη και κρίσιμη εποχή για την πορεία της Εκκλησίας, αφού ανέλαβε με το περίφημο απολογητικό του έργο να αποδείξει και να θεμελιώσει την ορθότητα και ανωτερότητα της χριστιανικής πίστεως, τις αιώνιες αλήθειες του Ευαγγελίου του Χριστού, το εξαιρετο ήθος των χριστιανών και την άδικη και σκληρή στάση της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας απέναντι στους χριστιανούς. Η συμβολή του Αγίου στην εδραίωση και διάδοση του μηνύματος της χριστιανικής αλήθειας στην «κατείδωλον» πόλη των Αθηνών υπήρξε πολύτιμη και αποφασιστική και ο αγώνας, που έπρεπε να φέρει σε πέρας, ήταν ιδιαίτερα επίπονος και επικίνδυνος, αφού οι ειδωλολάτρες έπρεπε να επηρεαστούν θετικά υπέρ της πίστεως του αληθινού Θεού και να σταματήσει η ιουδαϊκή αμφισβήτηση έναντι του χριστιανισμού.

Τοιχογραφία δια χειρός Κωνσταντίνου Νικολαΐδη

Ι. Ν. Αγίων Τιμοθέου και Μαύρας Ηλιουπόλεως

Κατά το πρώτο τέταρτο του 2ου μ.Χ. αιώνα επισκέφθηκε την Αθήνα και ο Ελληνολάτρης Ρωμαίος αυτοκράτορας Αδριανός (117 – 138), που πλούτισε και ευεργέτησε την πόλη με μνημειώδη έργα. Την ίδια στιγμή όμως στη Ρώμη είχε εξαπολύσει σκληρούς διωγμούς εναντίον των χριστιανών και πολλοί ήταν εκείνοι, που βασανίστηκαν ανελέητα και συναριθμήθηκαν στη χορεία των ενδόξων μαρτύρων της πίστεως μας. Ο κίνδυνος όμως δεν αφορούσε μόνο τους χριστιανούς της Ρώμης, αλλά και των επαρχιών της, όπως ήταν η Αθήνα με την ολιγάριθμη χριστιανική κοινότητα. Γι' αυτό και ο σοφός Αθηναίος χριστιανός φιλόσοφος Αριστείδης ανέλαβε σθεναρά την υπεράσπισή τους και έγραψε την αρχαιότερη

σωζόμενη απολογία, που έχει τον τίτλο «Περί θεοσεβείας». Χάρη στην περίφημη αυτή απολογία υπέρ των διωκομένων χριστιανών έχουμε την ιστορική συνάντηση του πνεύματος της ελληνικής φιλοσοφίας με τις ακατάλυτες αλήθειες του χριστιανισμού. Από τη συνάντηση αυτών των δύο διαφορετικών κόσμων θα κρινόταν η μελλοντική συμμετοχή του ανθρώπου στη λατρεία του ενός και αληθινού Θεού ή η προσήλωση και επιστροφή του στην ψεύτικη λατρεία των ειδώλων.

Φορητή εικόνα του Αγίου δια χειρός
Αλεξίου κατά το εικονογραφικό
πρότυπο του Φωτίου Κόντογλου

Η απολογία του Αγίου Αριστείδου επιδόθηκε στον αυτοκράτορα Αδριανό (117 – 138) σύμφωνα με τον εκκλησιαστικό ιστορικό Ευσέβιο ή στον διάδοχό του, Αντωνίνο τον Ευσεβή (138 – 161) σύμφωνα με τη συριακή μετάφραση της απολογίας. Το έργο, που έγραψε ο σοφός και ευγλωττότατος Άγιος Αριστείδης έχοντας πολύ καλή γνώση τόσο της Αγίας Γραφής όσο και των κυρίαρχων φιλοσοφικών ρευμάτων της εποχής του, αρχίζει με τη σαφή διατύπωση του κοσμολογικού στοιχείου για την απόδειξη του αιώνιου, μοναδικού και ακατάληπτου Θεού. Στη συνέχεια διαιρούνται οι άνθρωποι ανάλογα με τις θρησκευτικές τους αντιλήψεις σε τρία γένη, που είναι οι Εθνικοί (που υποδιαιρούνται σε Χαλδαίους, Έλληνες και Αιγυπτίους), οι Ιουδαίοι και οι Χριστιανοί. Αφού γίνεται εκτενής αναφορά στις θρησκευτικές αντιλήψεις των ανθρώπων, που πιστεύουν στην αστρολογία, την ελληνική μυθολογία και τη λατρεία των ψεύτικων θεών ζώντας έκλυτο βίο, παρουσιάζεται και προβάλλεται με απλό τρόπο η υπεροχή της διδασκαλίας του χριστιανισμού και το εξαιρετό ήθος των χριστιανών. Γι' αυτό και ο Άγιος Αριστείδης προτείνει τη διακοπή των διωγμών εναντίον των χριστιανών και την ανάγκη μελέτης του λόγου του Θεού για όσους αμφιβάλλουν για την ορθότητα της χριστιανικής πίστεως. Ο κύριος σκοπός της απολογίας ήταν να αποκρούσει τις άδικες και αήθεις κατηγορίες, που εκτοξεύονταν εναντίον των χριστιανών και να τονίσει την υπεροχή του χριστιανισμού και του ήθους των χριστιανών έναντι των άλλων θρησκειών. Η απολογία του Αγίου Αριστείδου εμφανίζεται στη σημερινή εποχή μας περισσότερο επίκαιρη από ποτέ, αφού χάρη στην εύστοχη επιχειρηματολογία, που αναπτύσσει ο Άγιος για τους ψεύτικους θεούς των Ελλήνων και την πλάνη, στην οποία έχουν πέσει, δίνει την πιο δυναμική και αποστομωτική απάντηση στους Έλληνες νεοειδωλολάτρες, που προσπαθούν να αναβιώσουν τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα την αρχαία ειδωλολατρική θρησκεία με τελετές και εκδηλώσεις και να απορρίψουν κάθε στοιχείο, που έχει σχέση με τη χριστιανική ζωή και πίστη του λαού μας.

Ο Άγιος Αριστείδης για να στερεωθεί και να ενισχυθεί ακόμη περισσότερο στην πίστη του και στο διαρκή και επίπονο αγώνα του υπέρ των διωκομένων χριστιανών, αναζήτησε τόπο ήσυχο και απομονωμένο για να αντλήσει δύναμη και να αναζωογονηθεί πνευματικά. Στον ιστορικό λόφο του Λυκαβηττού ένα κατανυκτικό σπήλαιο, που σώζεται μέχρι σήμερα πλησίον του Ιερού Ναού των Αγίων Ισιδώρων, αποτέλεσε το πνευματικό καταφύγιο και την αέναη πηγή δυνάμεως για τον ένδοξο Αθηναίο Άγιο στις δύσκολες στιγμές του αγώνα του. Στο σπήλαιο αυτό εορτάζεται κατ' έτος πανηγυρικά η μνήμη του.

Η ακλόνητη πίστη του Αγίου στον Χριστό και ο διαρκής αγώνας του υπέρ των διωκομένων χριστιανών και των αληθειών του χριστιανισμού, δημιούργησαν έντονη δυσφορία και αγανάκτηση στον Ρωμαίο αυτοκράτορα Αδριανό, ο οποίος αποφάσισε τη δίωξή του. Ο

Άγιος μετέβη στη Ρώμη για να απολογηθεί, αλλά στη συνέχεια μεταφέρθηκε στην Αθήνα, όπου συνέχισε να κηρύττει σταυροθέντα και αναστάνα Χριστό, παρά το πλήθος των βασανιστηρίων, στα οποία υπεβλήθη. Στο τέλος της επίγειας ζωής του, οδηγήθηκε από τους Ρωμαίους στην κοίλη της αγοράς των Αθηνών, όπου αφού τον κρέμασαν, υπέστη τον μαρτυρικό θάνατο δι' αγχόνης στις 13 Σεπτεμβρίου του 120 ή 134μ.Χ., ημέρα κατά την οποία τιμάται και εορτάζεται η μνήμη του από την Ορθόδοξη Εκκλησία. Έτσι ο Άγιος Αριστείδης, για τον οποίο ο Άγιος Ιερώνυμος έγραψε εγκώμιο, που τον εξυψώνει σε ισαπόστολο, συναριθμήθη στους ομολογητές και μάρτυρες του ονόματος του Κυρίου και με τον δι' αγχόνης μαρτυρικό του θάνατο εδραίωσε το δένδρο της χριστιανικής πίστεως στην ένδοξη πόλη των Αθηνών. Η φλογερή πίστη και το αγωνιστικό του φρόνημα υμνούνται και μέσα από την ακολουθία του, την οποία εποίησε το 1990 ο Μέγας Υμνογράφος της των Αλεξανδρέων Εκκλησίας Δρ. Χαραλάμπης Μ. Μπούσιας. Ο ίδιος χαρισματικός υμνογράφος εποίησε το 2006 Παρακλητικό Κανόνα και το 2009 Χαιρετιστηρίου Οίκους προς τιμήν του Αγίου.

Ο Ιερός Ναός Αγίου Αριστείδου Φηρών Σαντορίνης

Η ευσέβεια του ορθόδοξου ελληνικού λαού έχει ανεγείρει ναούς επ' ονόματι του Αγίου στην Κρήτη (Ζερβιανά Κισάμου, Ανώγεια Ρεθύμνου), τη Σαντορίνη (Εξω Κατοικίες Φηρών) και την πόλη του Καρπενησίου, δεδομένου ότι το αρχαίο ελληνικό όνομα του ενδόξου Αθηναίου Αγίου είναι από τα πλέον διαδεδομένα στην ελληνική επικράτεια. Πολλοί αγιογράφοι, με πρώτο τον κορυφαίο Φώτη Κόντογλου, έχουν ιστορήσει τη μορφή του Αγίου σε ναούς και μοναστήρια της πατρίδος μας. Περίτεχνη είναι και η διά χειρός Παναγιώτου Μαρκοπούλου φορητή εικόνα του Αγίου Αριστείδου, η οποία φυλάσσεται στον ιστορικό και περικαλλή Ιερό Ναό της Κοιμήσεως Θεοτόκου Χρυσοσπηλαιωτίσσης οδού Αιόλου Αθηνών, όπου κατ' έτος τιμάται πανηγυρικά η μνήμη του ενδόξου Αθηναίου φιλοσόφου, απολογητού και μάρτυρος της πίστεώς μας.

Ας ευχηθούμε ολόψυχα ο Άγιος μάρτυς Αριστείδης ο Αθηναίος φιλόσοφος και απολογητής να καθοδηγεί και να ενισχύει με την ακλόνητη πίστη και το αγωνιστικό του φρόνημα τον αλλοτριωμένο άνθρωπο του 21ου αιώνα στην πνευματική του πορεία και προκοπή και να μας αξιώσει να οδηγηθούμε σύντομα στον εντοπισμό και την εύρεση των ιερών λειψάνων του στην αγιοτόκο πόλη των Αθηνών, όπου γεννήθηκε και μαρτύρησε ή σε κάποιο ναό ή μοναστήρι της Δύσης, όπου πιθανόν να βρίσκονται αυτά τεθησαυρισμένα.

Αριστείδης Γ. Θεοδωρόπουλος
Εκπαιδευτικός

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Θεοδωροπούλου Αριστείδου Γ., Ο Άγιος Αριστείδης, Εκδόσεις Νεκτάριος Παναγόπουλος, Α' Έκδοση, Αθήνα 2008.

Πηγή: <http://koimisikallimasia.blogspot.com/>